

Τι διώχνει τους πιστούς από την ποιμαντική σχέση; (Αν)ελευθερία και ψυχολογία... (Πρωτοπρεσβύτερος Βασίλειος Θερμός)

/ [Πεμπτουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)

Η ανελευθερία προσφέρεται ως η χωματερή όταν αποτυγχάνει το δύσκολο άθλημα της σχέσης, προσφέρεται ως η ψευδολύση της αμηχανίας, ως η αναβολή της αυτογνωσίας.

Όλα όσα προηγήθηκαν μας φέρνουν αντιμέτωπους με καίρια και επιτακτικά ερωτήματα για τα οποία δεν έχω απαντήσεις αλλά προτιμώ να τα εκθέσω στην

κοινή αγωνία και μέριμνα:

A) Τι είδους ποιμένες προετοιμάζουμε –και πώς– ώστε να είναι σε θέση να προαγάγουν αυτούς τους βαθμούς ελευθερίας; Υπάρχει κάποια υποτυπώδης μέριμνα να ‘κατασκευάσουμε’ πνευματικούς τέτοιους που θα ‘γεννούν’ μέσα από την καρδιά τους ψυχολογική και οντολογική ελευθερία, στην οποία θα καλούν τους πιστούς να μεταλάβουν; Τι φαντάζεται ο υποψήφιος κληρικός ως ποιμαντικό και εξομολογητικό έργο και ποιαν αποστολή έχει ο επίσκοπός του και ποιά οι θεολογικές και εκκλησιαστικές σχολές, ως προς τον χειρισμό αυτών των προσδοκιών; Υφίσταται, άραγε, κάποια σύνδεση αυτής της προετοιμασίας με την ψυχολογία (και την ψυχοπαθολογία) του εκκλησιαστικού οργανισμού και τον τρόπο με τον οποίο αυτός λειτουργεί;

B) Τι γίνεται με τις περιπτώσεις εκείνες που ο Θεός έφερε στον πνευματικό κάποιον ο οποίος είναι πιο ελεύθερος από εκείνον; Ή που έχει τις ψυχολογικές προϋποθέσεις να είναι πιο ελεύθερος; Με άλλα λόγια, τι σημαίνει πρακτικά ότι ενίοτε ο εξομολογούμενος είναι ωριμότερος από τον εξομολόγο; Θα τον αξιοποιήσει ο πνευματικός ώστε να ανέβει και αυτός ή θα τον αναγκάσει να συμβιβαστή και να υποχωρήσει στο δικό του επίπεδο;

Πόσες άραγε από τις περιπτώσεις ανθρώπων που αποχώρησαν από τον συγκεκριμένο πνευματικό μετά την πρώτη φορά (ή την δέκατη) εμπίπτουν σε αυτή την κατηγορία; Πόσοι αποφάσισαν να θυσιάσουν τη σχέση αυτή (και πιθανόν μαζί και τη σχέση με τον Χριστό) προκειμένου να διαφυλάξουν την ελευθερία τους; Θα μπορούσαμε ποτέ να βρούμε έναν μηχανισμό ανατροφοδότησης ώστε να αντλήσουμε πληροφορίες σχετικά με την διαρροή πιστών από την ποιμαντική σχέση; Όπως έχουν σήμερα τα πράγματα, η εξομολόγηση και η ποιμαντική συμβουλευτική συνιστούν χώρους απαραβίαστους σε οποιονδήποτε τρίτον, κάτι που φέρνει μαζί του πολλά θετικά αλλά που συνοδεύεται και από τα δεινά, αφ’ ενός της ανεξέλεγκτης ασυδοσίας και αφ’ ετέρου του απόλυτου σκότους που τις καλύπτει.

Γ) Είτε το αποτέλεσμα της ποιμαντικής σχέσης είναι η ελευθερία είτε η ανελευθερία, κεντρικός μηχανισμός παραμένει ο λόγος. Και για να ελευθερωθή και για να υποδουλωθή ο άνθρωπος χρησιμοποιούνται λόγια, ανθρώπινα και θεϊκά. Μερικές φορές μάλιστα τα ίδια λόγια μπορούν να χρησιμοποιηθούν αμφίστομα! Ποιες ερμηνευτικές προσεγγίσεις λοιπόν θα μεταχειριστούμε προκειμένου να αποτρέψουμε τη βεβήλωση του λόγου; Πώς θα κατανοούμε και κυρίως πώς θα κοινωνούμε στον λόγο ώστε και να προλάβουμε και να θεραπεύσουμε τη στρέβλωσή του;

Εδώ τα πράγματα δεν είναι απρόσιτα και κρυμμένα όπως στην εξομολόγηση. Ο εκκλησιαστικός λόγος εκφέρεται και δημόσια, είτε ως κήρυγμα είτε ως γραπτό. Τό κήρυγμα επίσης ελευθερώνει και υποδουλώνει. Πώς περιμένουμε λοιπόν από κάποιον που ήδη έχει δώσει δείγματα αλλοτριωμένου λόγου να είναι ελευθερωτικός στην κατ' ιδίαν ποιμαντική; Αντιλαμβάνεσθε πως υπαινίσσομαι την ανάγκη για πιο υπεύθυνη αντιμετώπιση του εκκλησιαστικού λόγου, αυτού που συνιστά συνάμα ευλογία και κατάρα.

Δ) Τελευταίο και καθοριστικό ερώτημα, το πώς θα χειριστούμε τα μεταβιβαστικά και αντιμεταβιβαστικά προβλήματα της ποιμαντικής σχέσης. Φάνηκε νομίζω πως η άγνοιά τους, η αδιαφορία γι' αυτά, και οι λάθος χειρισμοί, όλα καταλήγουν σε περιορισμό της ελευθερίας. Η ανελευθερία γίνεται πάντα η εύκολη λύση η οποία στεγάζει ποικίλα κίνητρα, ο 'τόπος' όπου στραγγίζουν ελλείμματα, στρεβλώσεις, άμυνες, άγχη, φοβίες, περιοχές που δεν αντέχονται. Η ανελευθερία προσφέρεται ως η χωματερή όταν αποτυγχάνει το δύσκολο άθλημα της σχέσης, προσφέρεται ως η ψευδολύση της αμηχανίας, ως η αναβολή της αυτογνωσίας. Η ανελευθερία, ως πράξη στρεφόμενη είτε κατά του άλλου είτε κατά του εαυτού, αποτελεί μια μη ειδική απάντηση στις εξειδικευμένες ποικιλόμορφες αγωνίες και των δύο μερών, ποιμένα και ποιμαινόμενου, αγωνίες που διστάζουν να δουν το φως, δηλαδή που διστάζουν να προσληφθούν και από τον Θεό και από την εκκλησιαστική κοινότητα. Αλλά το απρόσληπτο μένει και αθεράπευτον, όπως διδαχθήκαμε από τους Πατέρες μας.

Παρατήρηση: το παρόν άρθρο αποτελεί το πέμπτο και τελευταίο τμήμα της εισήγησης με γενικό τίτλο "Αναβαθμοί της ελευθερίας στην ποιμαντική σχέση" του πρωτοπρεσβύτερου Βασίλειου Θερμού, Ψυχίατρου Νέων και Εφήβων, στο 5ο Διεθνές Συνέδριο Ορθοδόξων Ψυχοθεραπευτών (Βόλος, 2012).

Το τέταρτο μέρος της εισήγησης μπορείτε να το διαβάσετε [εδώ](#)